

Szemelvények a régi Eötvös Kollégium utolsó éveinek történetéhez (1945—1950)

I. Bevezetés

Az Eötvös Kollégium 1995-ben 100 éves. Létrehozását Eötvös Lóránd kezdeményezte és Ferenc József császár jóváhagyásával Wlassics Gyula kultuszminister rendelte el 1895-ben. Alapítását a kiegyezés után felgyorsuló polgárosodás, a tanügy területén tovább élő feudális vonások felszámolásának igénye tette szükségessé. A tanügy fejlesztésének fontos részét képezte a tanárképzés reformja is: „az egyetemi tanulmányi idő négy évre történő felemelése, a szemináriumok létrehozása, a tanárképző intézet felállítása és fejlesztése, a gyakorló iskola megszervezése mellett a bölcsészhallgatók számára létrehozott internátus megszervezése...”¹ A kollégiumot (internatust) a Vámházzal szemben lévő, Csillag u. 2. sz. alatti bérházban helyezték el, majd 1910-ben kapott saját, új épületet a Nagyboldogasszony útja (később Ménesi út) 11—13-ban.

A kollégium részben a reformáció idején született nagymultú magyar kollégiumok (sárospataki, debreceni, nagyenyedi, pápai stb.) szabadságát, vitaliszmét elevenítette fel, főleg azonban nyugati, éspedig francia példát követett. „Az Eötvös Kollégium a párizsi Ecole Normale Supérieure megmagyarosított alakja”, „liberális és ellenzéki szellemű” intézmény, amely „mindvégig nyíltan a francia kultúra hívének vallotta magát”, „gall sziget a germán óceánban”.²

A kollégium nemcsak a középiskolai oktatás, de a tudományos élet számára is elitet nevelt. Az elitképzéshez a legkülönbözőbb eszközöket vették igénybe. Mindenekelőtt nagy gonddal válogatták ki a kollégium tanárait és diákjait. Csak jeles és kitűnő tanuló kerülhetett a kollégiumba. De alávetették a jelentkezőt egyéni tehetségvizsgálatnak, ún. „fejkopogtatásnak” is, melyben a jelölt általános ismereteit, személyi adottságait is megvizsgálták. Tanulmányait a hallgatók tanáraik vezetésével kis csoportokban, szakszemináriumi formában folytatták, azaz nagy egyéni aktivitással, önmaguk dolgozták fel a szaktárgyak anyagát. „Ezzel a módszerrel nemcsak elméleti tájékozottságot szereztek a hallgatók, hanem olyan kritikai érzéket is, amely szaktudományok művelésében önállóságot és a tanításban a szaktárgy vonatkozásában kellő otthonosságot biztosított.”³ Kötelező volt a kollégiumban a szaktárgyakon kívül idegen nyelvek tanulása is. Ez záloga volt a további önképzésnek, óvott a provincializmustól, kötött a nagyvilághoz és már a kollégiumi években segített élni azzal az óriási könyvtárral, amely a hallgatók rendelkezésére állt.

A Kollégium könyvtára az alapítás évében keletkezett. Magvát Eötvös József báró könyvtára s a Mednyánszky-féle könyvtár alkotta. Beleolvadt Semsey Andor, Gombocz Zoltán, Balogh József, Halász Gábor könyvtára s Szabó Dezső

könyvtárának egy része. Gyarapodott tervszerű vásárlásokkal s a külföldi kormányok adományaival. 1948 januárjában állománya már 65 000 kötet volt, alfabetikus címjegyzékkel és készülőben lévő szakcímjegyzékkel ellátva.⁴

Az eredményes kollégiumi oktatást és nevelést segítette a fiatalok közösségi élete, diákönkormányzata is. „Az alapsejt a ‚család’, vagyis általában 4 különböző évfolyamba tartozó, de lehetőleg azonos vagy rokon szaktárggyal bíró diák kis közössége volt a ‚családfő’ vagy ‚családapa’ irányítása alatt. ... A családok, az idősebbekből álló családapagyűlések, a teljes ‚népgyűlések’ és az évente választott tisztikar (ifjúsági elnök, alelnök, pénztáros) útján az ifjúság lényegében véve önmagát kormányozta, az intézmény adta általános szabályok keretei között.”⁵ A kollégium rendkívüli helyzete ellenére sem volt „elefántcsonttorony”, bár a mindennapi politikától távol tartotta magát.

A kollégium történetének 1895—1950 közti időszakában négy világosan elkülöníthető szakasz különböztethető meg: Bartoniek Géza igazgatósága (1895—1927) alatti kibontakozás volt az első, Gombocz Zoltáné (1935-ig) és Szabó Miklóse (1945-ig) a második, az új felvirágzás szakasza. „A nagy történelmi átalakulással érkező harmadik szakaszt, amely itt is a romokból való újjáépítéssel, pozitív nekilendüléssel indult, immár egy új társadalomban, itt is rövidesen követte a negyedik, rövid záró szakasz, amely a sztálinizmus uralomra kerülésével az intézmény felbomlasztását, majd formális megszüntetését hozta magával, tekintet nélkül arra, hogy azokra az emberi, szakmai, intellektuális, morális és társadalmi értékekre, amelyeket a maga módján a Kollégium képviselt, az új társadalomnak is szüksége volt.”⁶ A harmadik szakasz idején (1945—48) Keresztury Dezső vallás- és közoktatásügyi miniszter, a negyedikben (1948 nyarától 1950-ig) Lutter Tibor, az angol irodalom tanára volt az igazgató. A kollégium főhatóságát 1945-ben gr. Teleki Géza, 1946—47-ben dr. Keresztury Dezső, 1947—50-ben dr. Orthutay Gyula kultuszminiszterek képezték.

A régi Eötvös Kollégium (1895—1950) nemcsak széles látókörű, európai műveltségű középiskolai tanárok százait adta az országnak, hanem művészek, írók és főleg tudósok tucatjait is. Kodály Zoltán, Szabó Dezső, Balázs Béla a kollégium első növendékei voltak. Eötvös-kollégista volt Szegfű Gyula, Benda Kálmán, Kosáry Domokos, Szentpétery Imre, Eckhart Ferenc történész, Horváth János, Sótér István, Keresztury Dezső irodalomtörténész. Olyan magyar nyelvészek tanultak és tanítottak a kollégiumban mint Gombocz Zoltán (turkológus is), Pais Dezső, Bárczi Géza, Knieszsa István (szlavista elsősorban), Hajdu Péter. Németh Gyula és Ligeti Lajos világhírű turkológusaink, valamint Moravcsik Gyula, Borzsák István és Harmatta János (utóbbi iranista is!) klasszika-filológusok szintén itt végeztek. Végül, de nem utolsó sorban, levéltáros-történészeknek is egész hada került ki a régi Eötvös Kollégiumból: Miskolczi Gyula, Kossányi Béla, Ember Győző, Varga Endre, Fekete Nagy Antal, Borsa Iván, Trócsányi Zsolt.⁷

1950-ben a kollégiumot a Rákosi-diktatúra felszámolta és diákszállóvá degradálta. A 20. számú diákszálló előbb a diákszociális vállalat keretében működött, majd 1952-ben az egyetem kezelésébe került. 1955-ben ismét felveszi az Eötvös József Kollégium nevet. 1956-ban Tóth Gábor igazgató újrakezdi a kollégiumi munka szervezését. A Kádár-rezsim is, felismerve a káderutánpótlás fontosságát, elrendeli a felsőfokú intézmények melletti diákközhonok kollégiummá fejlesztését és néhány kollégium (köztük az Eötvös is) szakkollégiummá alakítását.⁸ Az új Eötvös Kollégiumban a szakkollégium 1958-ban kezdte meg működését 12 hallgatóval. Velük indul el a régi Eötvös Kollégium regenerálásának több évtizedes folyamata, mely Szijártó István (1984—93), Vekerdi József (megbízott igazgató 1992—93), és Bertényi Iván (1993—) igazgatása alatt

a régi Eötvös Kollégium teljes visszaállításához és egyetemi státuszához vezetett.

Az alább közölt dokumentumok által a régi Eötvös Kollégium utolsó 5 évét, az 1945—50 közötti korszakát kívánjuk bemutatni. Az iratok megvilágítják a kollégium működésének tárgyi és személyi feltételeit, magas színvonalú tevékenységét. Megismerjük a kollégiumban ekkor itt élő kollégistáknak, valamint itt tanító tanároknak a nevét, az évenkénti felvételi vizsgákról szóló jelentéseket, a felvétel szempontjait, a kollégiumi tananyag tantárgyi felosztását, a kollégium egyetemi keretekbe illeszkedését stb. Végül, dokumentáljuk a fordulat éve (1948) utáni durva megszüntetését is.

Az iratok arról tanúskodnak, hogy az Eötvös Kollégium ezekben a politikai csatározásokkal teli években is elitértelmiséget tudott képezni. Kiváló oktatói gárdáját Harmatta, Kosáry, Keresztury és mások alkották, hallgatói pedig Frankl (Falus) Róbert, Vekerdy József, Kardos (Pándi) Pál, Fodor András, Lator László, Szász Imre, Hankiss Elemér, Ritoók Zsigmond, Sarkady János, Czine Mihály, Trócsányi Zsolt, Varga János, Pölöskei Ferenc és sokan mások voltak. A kollégiumot — mint az iratokból látható — akkor számolta fel a kommunista diktatúra, amikor az már nem annyira a polgárság, az értelmiség és tisztviselők rétegéből, hanem a munkásságból és parasztságból merített. (A 80 elbírált jelentkezőből 1949 júliusában felvett 19 hallgató közül 37% volt munkás, 5% szegényparaszt, 20% kisparaszt, 11% középparaszt, 11—11% alkalmazott, illetve értelmiségi és 5% kiskereskedő!)⁹ Felszámolása nemcsak hüba volt, de bűn is. Az új hatalom tisztában volt azzal, hogy rendszerének az önállóan gondolkodó és tevékenykedő ember mindig ellensége lesz, jobbnak látta tehát megakadályozni az ilyen személyiségek nevelését.

Az itt közölt iratok által bemutatott korszakot rajzolja meg más oldalról két volt Eötvös kollégista is. Fodor Andrásnak „A Kollégium” (Bp. 1991.) c. könyvéből — korabeli feljegyzései segítségével — a kollégium eleven életét, a politikai önkény eluralkodását, a kollégium haláltusáját ismerjük meg.¹⁰ A kollégium végnapjairól szól Szász Imre „Ménési út” (Bp. 1986.) c. regénye is.¹¹ Szász Imre a csatolt dokumentumok segítségével az Eötvös Kollégiumról és a magyar kollégiumi rendszerről akkor folytatott éles vitákat is ismertetni.

A két jellegzetes kollégiumot, az Eötvös Kollégiumot és a Győrffy Kollégiumot (népi kollégiumokat) szembeállító szélsőséges álláspontok között talán Köpeczi Béla véleménye volt a legkiegyensúlyozottabb, aki az Eötvös és a Győrffy Kollégium legfőbb értékeinek (igen alapos szakmai felkészítés + élénk társadalmi érdeklődés, elkötelezettség) ötvözését javasolja már 1946-ban. Nem helyesli az „üvegházi nevelést”, de látja az agyonpolitizált nevelőintézetek manipulálhatóságát, s azt is, hogy „a rosszul felkészült szakemberek egyoldalúsága veszélyesebb, mint komoly szakemberek hasonló tulajdonsága”. Látja azonban a népi kollégiumok fontos szerepét is: „végre sikerült kisemmizett társadalmi osztályok fiait intézményes támogatásban részesíteni főiskolai tanulmányaik során”.¹² Azt gondoljuk, Köpeczi megjegyzéseit, a kollégiumokról szóló korabeli vitát, a régi Eötvös Kollégium tapasztalatait mind az Eötvös Kollégium mai továbbfejlesztésénél, mind az egész magyar kollégiumi hálózat kiépítésénél érdemes figyelembe venni.

A közölt dokumentumokat a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Főiskolai és tudományos ügyosztályának, majd főosztályának iratai közül válogattuk. Az iratküldő szerv mindig az Eötvös Kollégium volt, egy esetben a Pázmány Péter TE BTK Dékáni Hivatala.

A dokumentumok közlésénél időrendi és tematikus elvet követtünk. Csak az első irat esetében — mellyel átfogó képet kívántunk nyújtani a Kollégium-

ról — tértünk el az időbeli sorrendtől. Az iratok lelőhelyét rövidítve, jelzet formájában, zárójelben, a dokumentumok után közöljük.

A jelzetben használt rövidítések jelentése:

MOL = Magyar Országos Levéltár, az iratőrző levéltár neve;

XIX—I—1—h = Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Egyetemi Főosztály,
a forrásanyag fondjának és állagának neve.

A jelzet további részében megadjuk a közölt ügyiratnak az iktatószámát és évkörét.

A Ph az Eötvös Kollégium (egy esetben a Pázmány Péter TE BTK Dékáni Hivatala) pecsétjének a helyét jelöli.

Ami az iratok jellegét illeti — mind tisztázat. Az iratok közlésénél az eredeti forma megtartására és szöveghűsége törekedtünk. Megtartottuk az eredeti címezést, tárgy-rovatot, iktatószámot és hivatkozási számot is. Mivel azonban egyes iratok tárgymegjelölésében — tömörségük miatt — az irat tartalma homályos maradt, de a gyors áttekinthetőség végett is — szükségesnek éreztük, hogy a forrásközlés után az iratok tartalmát jobban visszaadó jegyzéket is közöljük.

Megemlítjük, hogy szerző ugyanabban a tárgykörben a Magyar Nemzet 1995. június 26-i számában is közölt 5 dokumentumot.¹³

JEGYZETEK

- 1 Tóth Gábor: Bartoniek Géza emlékezete, Eötvös-Füzetek, Új folyam, IV., Bp. 1980. 121.
- 2 Uo., 122.
- 3 Uo.
- 4 MOL — XIX—I—1—h — 19 1557/1948.
- 5 Kosáry Domokos: Az Eötvös Collégium történetéből, Eötvös-Füzetek, Új folyam, X., Bp. 1989. 18.
- 6 Uo., 39.
- 7 Eötvös-Füzetek, Új folyam, IV., Bp. 1980. és X., Bp. 1989.
- 8 Tóth Gábor: Az új kollégium, Eötvös-Füzetek, Új folyam, IV., Bp. 1980. 18—19.
- 9 MOL — XIX—I—1—h — 1515—8/1949.
- 10 Fodor András: A Kollégium, Bp. 1986.
- 11 Szász Imre: Ménesi út, Bp. 1985.
- 12 Uo., 255—260.
- 13 Lekli Béla: Az Eötvös-kollégium válságos évei, Magyar Nemzet, 1995. június 26.

1.

Magyar Miniszterelnökség
12964
M.E.I.
/1946.

Tárgy: a Báró Eötvös József
Kollégium részére fő-
iskolai jelleg adomá-
nyozása iránt.

Tildy Zoltán úrnak
a Magyar Köztársaság Elnöke
Budapest.

ELNÖK ÚR!

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére tisztelettel kérem, hogy a Báró Eötvös József Kollégium részére a tanár- és tudósképzés terén ötven év alatt elért kiváló eredményeinek elismeréseképpen főiskola jellegét adományozni szíveskedjék.

A Báró Eötvös József Kollégium 1945-ben töltötte be fennállásának 50. évfordulóját. A szervezeti szabályzatában foglalt rendelkezéseknek megfelelően a Kollégium ötven éve tölti be hivatását, amely szerint a budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karának oly kiváló hallgatói részére, akik a középiskolai tanári pályára készülnek, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében tudományos képzést nyújt s ezzel a középiskolai tanárképzést nagymértékben elősegíti. A Kollégium a középiskolai tanárképzést az egyetemi oktatás legkomolyabb és legnehezebb módszere, a szemináriumi oktatás alapján látja el. A középiskolai tanárképzés szervezésébe a Kollégium külön jogszabályi rendelkezéssel beleillesztve ugyan nincsen, az 1924:XXVII. tc. 4. § (2) bekezdéséhez fűzött miniszteri indokolás azonban a Kollégiumot olyan főiskolai intézménynek jelöli meg, amelynek tagjai a tanárképző intézetben folytatott tanulmányaikra vonatkozóan tanulmányi kedvezményekben részesülnek. A Kollégium tagjai ugyanis az egyes tárgyak hallgatása és egyes szemináriumi gyakorlatokban való részvétel alól mentesítve vannak; e tanulmányokat a Kollégium tagjai az intézetben végzik el.

A Kollégium közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi miniszter felügyelete alá tartozik. Az intézet élén az államfő által kinevezett kurátor áll. A Kollégiumban az oktatást külön tanári testület látja el, akiket a kiváló szakképzettségű és képesítésű tanárok sorából a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevez ki, s éppen e körülmény folytán a Kollégiumnál rendszeresített tanári állások azokhoz a magasabb fizetési osztályú állásokhoz tartoznak, amely fizetési osztályú állásokban a főiskolai tanárok teljesítenek szolgálatot.

A Kollégium főiskolai jellege működése eredményében is megfelelőképpen kifejezésre jutott. A Kollégium 50 éves fennállása alatt a tanár- és tudósképzés terén kiváló eredményeket ért el. A Kollégium e kiváló eredményeit legmegfelelőbben az alábbi adatok juttatják kifejezésre: a Kollégiumban 50 éves fennállása alatt körülbelül 730 kollégiumi tag fejezte be tanulmányait; ezek közül egyetemi tanár, magántanár, főiskolai tanár lett 115, minisztériumi szolgálatban teljesít szolgálatot körülbelül 25, tudományos intézetekben működik 60, külföldi szolgálatban 18, középfokú tanintézetekben 58 igazgató és körülbelül 400 tanár, önálló író és művész 20; a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közül 44 a Kollégium növendékei közül került ki.

A Kollégium főiskolai jellege tehát mind szervezetében, mind működésében és a kormányzati felügyelet gyakorlásában már évtizedek óta kifejezésre jutott anélkül, hogy külön hatósági rendelkezés ezt részére kifejezetten megállapította volna. Abból az alkalomból tehát, hogy a Kollégium ötvenéves fennállását 1945. évben betöltötte, a minisztertanácsnak 1946. évi október hó 25-én adott hozzájárulása alapján tisztelettel kérem az Elnök Urat, hogy a Kollégium részére a tanár- és tudósképzés terén ötven év alatt elért kiváló eredményeinek elismeréseképpen a főiskola jellegét adományozni méltóztassék. A jelleg adományozása a Kollégium szervezetében azonkívül, hogy a Kollégiumnál rendszeresített tanári állások főiskolai tanári állásokká szerveztetnek át, semminemű változást nem idéz elő.

A fentiek alapján tisztelettel kérem, hogy előterjesztésemet elfogadni méltóztassék.

Az idevonatkozó elnöki elhatározás tervezetét tisztelettel csatolom.
Budapest, 1946. évi nov. hó 8. napján.

Nagy Ferenc

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek a miniszterelnök útján tett előterjesztésére a Báró Eötvös József Kollegium részére a tanár- és tudósképzés terén ötven év alatt elért kiváló eredményeinek elismeréseképpen főiskola jellegét adományozom.

Kelt Budapesten, 1946. évi november hó 11. napján.

Tildy Zoltán
Nagy Ferenc

(MOL — XIX—I—1—h — 124 723/1946)

2.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

40/1945. koll. szám

Tárgy: háborús károkról jelentés

Hivatkozási szám: VKM. 5948/1945. eln. sz.

GRÓF TELEKI GÉZA
vallás- és közoktatásügyi Miniszter
Úrnak

Budapest

Miniszter Úr!

A B. Eötvös József-Collegium háborús káiról az alábbiakat jelenthetem.

I. Általános kép: A. Az épület

A Collegium épületét az ostrom alatt egy nagy légibomba (valószínűleg összeláncolt), két kisebb légibomba, két fel nem robbant légibomba, több ágyúlövedék és számtalan aknatalálat érte.

Az összeláncolt bomba okozta a legnagyobb kárt: az intézet nyugati felét, a homlokzati oldalon valósággal kimetszette az épülettömbből; a tetőzetet és padlásokon kívül, melyek e részeken teljesen tönkre mentek, a III. emeleten: 3, a II. emeleten: 5, az I. emeleten: 2 helységet teljesen megsemmisített, a földszinten lévő könyvtárosi szobát egészen betemette s a kimetszett részekkel szomszédos és alattuk levő helységeket erősen megrongálta. A teljesen megsemmisült rész a mérnöki becslés szerint: 2.000 léghöbméter. A két kisebb légibomba a tornatermet pusztította el. Ez a helység olyan állapotban van, hogy helyreállítása nagyon nehéz volna, s a jelenlegi helyzetben mellőzhető is. A két fel nem robbant légibomba csak a födémek átütése által okozott károkat; az egyik a nagy könyvtárterem padlózatában akadt fenn, a másik egy földszinten lévő tanári lakosztály (fszt. 6) előterében.

Az ágyúlövedékek a Collegium nagy vendégszobáját érték (I. 12); ugyanilyen telitalálat érte az igazgatói irodát (fszint 2).

Aknatalálatot kapott: a nagy ebédlő, a II. emelet nyugati részén lévő mosdó, a betegszoba előtere (II. emelet 19), a II. emeleti tanári szoba (II. 8.a), a történelmi és a nagy könyvtár helységei, az igazgatói és igazgatói lakások, több alagsori lakás s mindkét padlásterület, ahol több kéményünk beomlott, sok megsérült. A cserép- és bádogtetőzet is alaposan megsérült aknatalálatok következtében, különösen a nyugati oldalon.

Általában véve az épület nyugati, Sas-hegy felé eső része kapta az erősebb sérüléseket.

B. Az udvar, a kert

Az épület előtt lévő kis kert nyugati fele romok alatt van, rácsozata több helyen bedől; a nyugati kapu teljesen ki van döntve. E kert keleti része csupán a rácsozatban szenvedett kisebb károkat.

Az ún. kis udvarok részben a tornaterem, részben a főépület romjaival vannak fedve. A ház megetteli kertet több légibomba- és aknatalálat érte, s drótkerítésének kb. fele elpusztult.

C. Könyvtár, bútorzat, felszerelés, élelmiszer-pénzkészlet, emberi élet

Legnagyobb kincsünk, a könyvtár aránylag kis százalékkal veszteséggel került ki a nehéz időkből. Az összeláncolt légibomba romba döntötte ugyan a könyvtár két

helyiségét, melyekben a földrajz, filozófia, pedagógia és művészettörténet könyvei voltak, s a könyvanyaguk e helyiségekben maradt része romok alá került ugyan, de a kollégistákkal még az ostrom alatt hozzá kezdtünk a könyvek kiadásához, s a romok alól úgyszólván minden könyvet kimentettünk. Teljesen tönkretett, használhatatlanná vált könyv nem sok van, a megrongáltak pedig könyvkötői munka után ismét használhatókká válnak. Jelenleg már csak a teljesen betemetett könyvtárosi irodában vannak még könyveink romok alatt, ezek száma sem nagy.

Hogy a könyvtár s egyéb értékes felszerelésünk aránylag nem nagy veszteséget szenvedett, azt részben annak köszönhetjük, hogy gyújtóbombát nem kaptunk, részben annak, hogy legértékesebb könyveinket és tárgyainkat már az ostrom előtt és az ostrom alatt a pincékbe s az alacsonyabban fekvő helyiségekben helyeztük el. A könyvtári könyveken kívül ide vittük s így mentettük meg a Collegium fehérműkészlétét, az étkezőkészlet állományának kb. 3/4 részét, térképállományunkat, az epidiaszkópot, a 2 mikroszkópot, a diapozitívkészletet, az írógépet, a falórak nagy részét, értékeesebb festményeinket, az irattár egy részét, a pianínót, a szőnyeget, a nagy vendégszoba antik bútorzatát és az élelmiszerkészletek egy részét. Ablakaink közül is sikerült több százat az ostrom alatt ép állapotban a pincékben elhelyeznünk; sajnos, az ostrom utolsó hetében a pincékbe behatolt német katonaság sokat összetört belőlük. A Collegium értékeinek mentését az ostrom egész tartama alatt végeztük; reggeli órákban, az aknázás megkezdése előtt az intézetben maradt kollégistákkal úgyszólván mindennap cipeltünk le valamit az általunk biztosabbnak tartott helyiségekbe.

Sajnos sok értékes tárgyat erőfeszítéseink ellenére sem tudtunk megmenteni részben rajtuk kívül eső okok, részben a hely hiánya miatt. Légoltalmi pincéinkben az intézetben maradt kollégiumi tagokat, a VKM. által a Collegiumba vezényelt tanárokat és családtagjaikat, kibebáztott szomszédainkat, néhány, intézetünkhöz közel álló tanártársunkat, s az intézeti alkalmazottakat kellett elhelyeznünk; a biztosabb alagsori helyiségeket a magyar és német katonai egységek foglalták el; sok esetben ezek a helyiségek sem bizonyultak biztosabbnak a magasabban fekvőknél. A nagy légibomba-találat értékeesebb tárgyainkban a következő károkat okozta: megsemmisült egy harmónium, egy mellszobor (B. Eötvös József), egy másik mellszobrunk (B. Eötvös Lóránd) ismeretlen állapotban még a könyvtárosi szoba romjai alatt van; erősen megrongálódott: két zongora és a nagyobbik teleszkópunk. Ugyanez a bomba zúzta szét a budapesti tank. főigazgatóság irattárának egy részét, melyet a Collegiumban hagytak, s az élelmiszerkészletek azon részét, melyet e helyiségekben helyeztünk el. Az aligazgatói irodát ért telitalálat (fszint 2) az ott lévő bútorzat több darabját s a bennük lévő iratokat felismerhetetlenségig apró darabokra tépte, ugyanitt volt eltéve a szegedi Polgáriiskolai Tanárképző Főiskola irattárának egy része is, mely szintén alaposan megsérült. [...]

Végül örömmel jelenthetjük, hogy a hadi tevékenység a háború tartama alatt a Collegium épületének területén emberi életben veszteséget nem okozott. [...]

Az épület és felszerelés kárait, nemkülönben a helyreállítási munkálatok sorrendjét a VKM. 5948/1945. eln. sz. r. értelmében alább részletesen összeállítottuk. E munkánkban a Collegium egy önzetlen tisztelője, Folly Róbert mérnök segített bennünket szaktudásával és munkájával; a VKM. Műszaki Osztályának építész- és gépészmérnök szakközegeitől is támogatást kaptunk.

Bp. 1945. június hó 18.

dr. Tomasz Jenő
a B. Eötvös József Collegium aligazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 21 806/1945)

3.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

Pályázat

A Báró Eötvös József Collegium igazgatósága a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 9102/1945. V. számú rendelete alapján az 1945—46. tanévben megüresedő tagsági helyekre pályázatot hirdet. Pályázhatnak elsősorban: azok a középiskolát végzett ifjak, akik tanulmányaikat jeles eredménnyel végezték, a jövő tanévben lépnek az egyetemre, s a középiskolai tanári pályára készülnek; másodsorban: azok a böl-

és szaktanhallgatók, akik eddigi egyetemi tanulmányaik során kiváló eredményt értek el.

A felvétel az egyetemi tanulmányok és a gyakorló tanári év tartamára, tehát öt évre szól, s lakás és teljes ellátás élvezetével jár. Vannak egész fizető (évi: 1.000 P), fél fizető (évi: 500 P) és ingyenes helyek. Az első évben kedvezményes helyre való felvétel csak igen kivételes esetben történik; a későbbi évekből a fél fizető, illetve ingyenes helyek elnyerése a tanulmányi eredménytől függ. A tartásdíjat havi előleges részletekben kell a Collegium pénztárába befizetni. Ágy- és asztalneműt részben a Collegium ad; használatukért minden bentlakó tag tanévenként 100 P-t fizet havi részletekben. Minden bentlakó kollégiumi tag az összes élelmezési jegyek beadásán kívül a legfontosabb élelmiszerekből (liszt, zsiradék, cukor, burgonya) bizonyos mennyiséget természetben szolgáltat be; a Collegium a természetbenieket hatósági áron veszi át a növedékektől. A természetbeni beszolgáltatások mennyiségét a Collegium igazgatósága állapítja meg. A folyamodványhoz mellékelni kell:

1. középiskolai tanulmányi értesítőt,
2. az érettségi bizonyítvány hiteles másolatát,
3. születési anyakönyvi kivonatot,
4. a szülők vagyoni helyzetét feltüntető, félévnél nem régebbi hatósági vagyontalansági vagy szegénységi bizonyítványt,
5. orvosi bizonyítványt,
6. az iskolai hatóság erkölcsi bizonyítványát,
7. a szülők vagy gyám nyilatkozatát arról, hogy az előírt díjak és természetbeniek befizetése, illetve beszolgáltatására kötelezettséget vállal.

A vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címzett, sajátkezűleg írt folyamodványokat 1945. július hó 22.-ig kell benyújtani a Bárá Eötvös József Collegium igazgatóságához (Budapest XI. Nagyboldogasszony-útja 11—13. szám). A folyamodványt 6 P-s, a melléleteket (ha még nincs rajtuk bélyeg) 1—1 P-s okmánybélyeggel kell ellátni. Ha a folyamodó szüleinek szegénységi bizonyítványa van, akkor a folyamodvány és mellékletei bélyegmentesek.

Minden folyamodó köteles személyes bemutatkozás céljából július hó 26—28.-ig a Collegiumban tartózkodni. E napok alatt a pályázók napi 20 pengőért lakást és teljes ellátást kaphatnak. A pályázattal egyidejűleg külön be kell jelenteni, hogy a pályázó igénybe óhajtja-e venni a Collegiumban való lakást és ellátást a bemutatkozási napok alatt.

Budapest, 1945. június hó

A Bárá Eötvös József Collegium
igazgatósága

PH

(MOL — XIX—I—1—h — 09102/1945)

4.

BÁRÁ EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

85/1945. coll. sz.

Tárgy: pályázók felterjesztése

Gr. Teleki Géza vall. és közoktatásügyi miniszter úrnak

Budapest

Miniszter Úr!

A Br. Eötvös József Collegium a felvételre jelentkezők közül évenként általában 15—20 növendéket szokott befogadni. Ez a szám az idén nem tartható fenn. A Collegiumból a rendes ügymenet mellett eltávozni köteles ifjak a körülmények folytán az idén nem fejezhették be tanulmányaikat, nagyobb részük azonban jelentkezett, vagy szülei közvetítésével fenntartotta a jogát collegiumi tagságára. A Collegium épülete az ostrom idején súlyos rongálódásokat szenvedett, s az elmúlt év katonai intézkedései következtében sok fekvőhelyünk hiányzik. A meglévő lehetőségek számbavételével ezidőszert 70 férőhellyel rendelkezünk. Ugyanennyi körülbelül a Collegium jelenlegi tagjainak száma is. Ily módon tehát nem volna lehetséges egyetlen új nő-

vendék felvétele sem. A Collegium tagjai közül viszont többen távol vannak, s hazatértükkel esetleg éveken belül nem számolhatunk. Ezeket a helyeket felhasználatlanul hagyni indokolatlan lenne. Mindezek figyelembevételével tehát szükségmegoldásokhoz kell folyamodnunk. Javaslataim a következők:

1./ Ideiglenesen vissza kell térnünk ahhoz az állapothoz, amelyben a collegiumi tagság négy évre szólt. A növendékek közül az ötödik évre csak azokat vegyük vissza az intézetbe, akik más módon tanulmányaikat folytatni nem tudják. Elsősorban tehát a vidéki fiúkat.

2./ Azoknak a most felveendő növendékeknek részére, akiknek szülei a fővárosban laknak, a Miniszter Úr egyelőre bejáró tagságot adományozzon, azzal a kikötéssel, hogy ezek az ifjak collegiumi helyüket azonnal elfoglalhatják, amint erre mód és lehetőség adódik.

Ily módon lehetőségessé válnék 11 bentlakó és 5 bejáró növendék felvétele.

Ezek kiválasztása végett megtartottam a szokásos bemutatkozó vizsgákat. A felvételre jelentkezők július 26—27—28-án a Collegiumban tartózkodtak, s mind nyelvtudásuk, mind szakképzettségük, mind általános műveltségük szempontjából alapos vizsgálat alá kerültek. Minthogy a Collegium tanárai és megbízott előadói közül többen nem állhattak rendelkezésre, az addigi szokáshoz híven, a Collegium szellemét s igényeit ismerő külső erőket kértem meg arra, hogy a kiválogatásban segítségemre legyenek.

A jelentkezők száma —51— nagyobb volt a tavalyinál; ennek oka úgy látszik elsősorban az elmúlt évek folyamán származási okból távolmaradt jelentkezők felvonulása (17). A jelentkezők felekezeti viszonyai szerint mutatkozó bizonyos aránytalanság — 23 r. k., 12 ref., 6 ev., 8 izr., 1 unit., 1 gör. k. — részben erre, részben arra a körülményre vezethető vissza, hogy a tanári pályára készülő ifjak javarészt a tanítöredek vonjái magukhoz. Valószínűleg a tanítatási, közlekedési és ellátási nehézségek megnövekedésére vezethető vissza az a körülmény, hogy a vidéki fiúkkal szemben aránytalanul nagy számban szerepelnek a budapestiek vagy pestkörnyékiek. A vidék visszavonulásánál még sajnálatosabb a munkás és földműves rétegek gyermekeinek csaknem teljes hiánya: 28 középosztálybeli, 16 kispolgári származású ifjú mellett csak 3 munkáscsaládból és 4 földművescsaládból származó jelentkezett s ezek sem a tehetségesebbek közül. A jelentkezők bizonyítványa általában megfelelő — jeles, kitüntetéses — volt, a vizsgálatok azonban, még nagyobb mértékben, mint az előző évek folyamán, azt bizonyították, hogy az érettségi vizsgaeredmények, különösen a Collegiumba való felvétel szempontjából, meglehetősen irreálisak. Egyik jelentkező érettségije pl. csak elégséges volt, a pécsi tanárképző tanfolyamon viszont ez az ifjú húsz órából jelesen kollokvált s a felvétel alkalmával minden szaktanár az első helyen ajánlotta. [...]

Az előadottak alapján tehát a következőket ajánlom felvételre:

1. Egész fizető tagságra ajánlom a következőket:

Benyhe János
Frankl Róbert
Harcos Ottó
Házi Endre
Lakatos Imre
Jakucs László
Kucsmann Árpád
Niederhauser Emil
Sallai Géza
Vekerdi József

2. Ingyenes tagságra ajánlom:

Szabó Lászlót

3. Ideiglenesen bejáró tagságra ajánlom a következőket:

Kardos Pál
Mihályi Gábor
Molnos József
Nagy András
Székely János

Szükségessé vált, hogy az ellátási nehézségek miatt természetbeni beszolgáltatásokat

is kérjünk. Ezeknek megállapítására, valamint a jelenlegi kollegisták térítési csoportokba való beosztására vonatkozóan később tesztek javaslatot.

Budapest, 1945. aug. 4.

Ph

Tisztelettel:

Dr. Keresztury Dezső
a Br. Eötvös Collegium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 33.487/1945)

5.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

198/1946. coll. szám

Tárgy: pályázók felvétele az 1946/47. tanévtől

Hiv. szám: VKM. 63.528/1946. VI.a

Dr. Keresztury Dezső,
vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úrnak

Budapest

Miniszter Úr!

A B. Eötvös József-Collegium 1946—47. tanévben megüresedő tagsági helyeire 62 tanuló adta be pályázatát. A pályázók közül 3 (Hári István, Vékony Béla, Aczél János) a pályázatok és felvételi tanári értekezlet befejezése után küldte be folyamodványát; közülük csupán Vékony Béla hozta be kérvényét személyesen, Hári István levélben jelezte, hogy a személyes bemutatkozásra feljönni nem tud, Aczél János kérvénye pedig a felvételi felterjesztés lezárása után jutott kezünkhöz.

A 62 pályázó közül 46 az 1945/46. tanévben tette le az érettségi vizsgát; 15 növendék a budapesti vagy a debreceni bölcsészeti karon, illetve a pécsi tanárképző tanfolyamon hallgatott több félévet (2—6); egy pályázó pedig (Csatári Dániel) augusztusban teszi le az érettségit.

A szülők foglalkozása tekintetében a pályázókról az alábbi képet kapjuk:

Földművelés: kisbirtokos: 3; kertész: 1; mezőgazd. munkás: 2.

Ipar: kisiparos: 6; ip. segéd: 2; gyári munkás: 4; ip. tisztv.: 2.

Kereskedelem: kiskereskedő: 1; keresk. kisvállalkozó: 1; keresk. tisztv.: 1.

Közlekedés: kisvállalkozó: 1; közl. személyzet: 2; tisztv.: 1.

Köztisztviselő: 11; nyugdíjas: 2; altiszt, nyugdíjas: 1.

Katonai nyug. altiszt: 1.

Magántisztviselő: 2.

Pap, tanár, tanító: 11.

Egyéb értelmiségi: 2.

Egyéb (háztartásbeli) és meg nem állapítható: 5.

Amint látható, a munkás- és földműves osztály gyermekei — a múlt évekhez hasonlóan — még mindig távoltartják magukat e pályától. A paraszti osztály gyermekeinek figyelmét külön sajtócikkben is felhívtuk pályázatunkra.

A 62 pályázó közül 19 budapesti, illetve Budapest környékéről való.

Felekezeti tekintetben a pályázók a következőképpen oszlanak meg: r. kat.: 29; g. kat.: 1; unit.: 2; ág. ev.: 5; ref.: 22; izr.: 1; meg nem állapítható: 2.

A pályázók érettségi bizonyítványa a következő képet mutatja: kitüntetéses: 29; jeles: 20; jó: 8; érett: 3; érettségivel nem rendelkező: 1; nem jelölte meg: 1.

A pályázókat személyes bemutatkozás és kiválasztás céljából 3 napra a Collegiumba hívtuk (július 22., 23., 24.). E bemutatkozáson nem jelent meg: Balla Zoltán, Balogh Jenő, Dezső László, Horváth Géza, Hári István, Törzsök Emil, Aczél István (7); Csonka László pályázatát a bemutatkozás előtt visszavonta, Ugrai Kálmán pedig a bemutatkozás első napján megjelent ugyan, de azóta senki nem látta, s egyik tanárral sem beszélt; július hó 29-én a felvételi döntés után anyja jelentette, hogy

fia az első napon megbetegedett, kórházban van. E 9 pályázó kérvényét tehát a felvételnél nem tárgyalhattuk.

Szociális viszonyaik miatt (munkavállalás) vagy szomszédos országokból való átjövétel miatt a bemutatkozásra kitűzött napok előtt, illetve után vizsgáltuk meg az alábbi pályázókat: Hulják Pál, Papp Béla, Vékony Béla, Varga Ferenc.

A pályázók kiválogatását 24 tanár végezte. A tanári testület sokoldalú vizsgálat, a vélemények összegegyeztetése és alapos megfontolás után az alábbi 15 pályázót tartotta collegiumi rendes tagságra érdemesnek: *Fügedi Péter, Gacsályi Géza, Hopp Lajos, Hulják Pál, Keszthelyi Lajos, Magay Tamás, Moravcsik Mihály, Nagy Árpád, Németh Géza, Papp Béla, Páva István, Tóbiás Áron, Varga Ferenc, Csőregh László, Rajnai László* (15).

A 16. helyet a tanári testület *Csatári Dániel* pályázó részére tartotta fenn, aki nek a pályázat időpontjában érettségi bizonyítványa még nem volt ugyan, akit azonban a tanári testület collegiumi tagságra igen alkalmasnak talált. Csatári Dániel felvételét érettségi bizonyítványának megszerzése után külön felterjesztésben kérjük majd.

Tisztelettel kérem Miniszter Urat, hogy a collegiumi tagságra vonatkozó fenti javaslatunkat elfogadni szíveskedjék.

Ami a felvételre javasolt és a már Collegiumban levő tagok tagsági minősítését illeti, erre vonatkozólag a pénzügyi helyzet kialakulása után, de még a tanév megkezdése előtt teszünk külön javaslatot.

Bp. 1946. július hó 30-án

Ph.

Tisztelettel

Tomasz Jenő
aligazgató

(MOL — XIX—I—1—h — 90.287/1946)

6.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

219/1946. koll. szám

Tárgy: kollégiumi tagság fokozatai az 1946/47. tanévben

Hivatkozási számok: VKM. 84.357/1946. VI., VKM. 94.552/1946.

IV., és 198/1946. koll. szám

Miniszter Úr!

Tisztelettel felterjesztem javaslatomat a B. Eötvös József Collegium I—IV. és V. éves növendékeinek tagsági minőségére vonatkozólag s kérem, hogy azt az 1946/47. tanévre vonatkozólag elfogadni méltóztassék.

Egészfizetők:	I. évfolyam:	Hulják Pál, Magay Tamás, Moravcsik Mihály, Páva István:	4.
	II. évfolyam:	Benyhe János, Házi Endre, Kardos Pál, Molnos József, Nagy András, Szász Imre, Vekerdi József:	8.
	III. évfolyam:	Dörnyei Sándor, Eperjessy Géza, Mihályi Gábor:	3.
	V. évfolyam:	Benczédi József, Debreczeni Ferenc:	2. 17.
Félfizetők:	I. évfolyam:	Gecsényi Géza, Hopp Lajos, Keszthelyi Lajos, Nagy Árpád, Németh Géza, Tóbiás Áron:	6.
	II. évfolyam:	Cseh István, Garay Endre, Harcos Ottó, Jakus László, Sallay Géza, Trócsányi Zsolt:	6.

Ingyenesek:	III. évfolyam:	Csőregi László, Frankl Róbert, Molnár László, Rusvay Tibor, Straky Tibor:	5.	
	IV. évfolyam:	Bornyi Sándor, Csongor Barna, Farkas Gábor, Kiss József, Lakatos Imre, Nagy Miklós, Orosz László, Rózsa György, Tarnai Andor, Ujlaki Kálmán:	10.	
	V. évfolyam:	Czapáry Endre, Fábián Pál, Mikulás Miklós, Takács Lajos, Lell-Össy Sándor:	5.	32.
	I. évfolyam:	Fügedi Péter, Papp Béla, Varga Ferenc:	3.	
	II. évfolyam:	Keszthelyi Lajos, Nagy Árpád, Kucsmann Árpád, Rajnai László, Szabó János:	5.	
	III. évfolyam:	Herczeg Tibor, Manninger Miksa, Németh Miklós, Sárosi Bálint, Török László:	5.	
	IV. évfolyam:	Fazekas László, Gyapay Gábor, Majdik Zoltán, Niederhauser Emil, Simó Jenő:	5.	
	V. évfolyam:	Hódi Endre, Dizseri Sándor:	2.	20.

Az I. évre felvett tagok közül ingyenes tagságra javasoltam: Fügedi Pétert, aki altiszt árvája, Papp Bélát, aki erdélyi menekült és igen jó szakembernek mutatkozik. Most került be a Collegiumba Rajnai László, II éves tag is, akit szintén ingyenesek közé javasolunk, mert atyja betegen fekvő munkásember s anyja és húga jövedelem nélkül élnek. Az I. évesek közt menekült még Varga Ferenc is, őt a félfizetők sorába javasoljuk, mert kvalitás tekintetében 3, fenti társa megett marad.

Budapest, 1946. szeptember hó 18.

Ph.

Tisztelettel
Tomasz Jenő
aligazgató

(MOL — XIX—I—1—h — 108818/1946)

7.

Vallás- és Köznevelési Minisztérium

27.645/1947. VI.

Hiv. sz.: 259/1946.

Br. Eötvös József Kollegium Igazgatóságának

Budapest

Értesítem a Kollegium Igazgatóságát, hogy az 1946/47. tanév első felére szólnak a Kollegiumban tartandó szakelőadások alábbi előadóit e minőségükben utólag megerősítem:

dr. Waldapfel József	2	”
dr. Makai Gusztáv	2	”
dr. Pais Dezső	8	”
dr. Harmatta János	10	”
dr. Zulauf Teofil	4	”
dr. Tomasz Jenő	4	”
dr. Országh László	2	”
dr. Molnár Lipót	4	”
Bouteiller Pierre	4	”
dr. Kenéz Ernő	3	”
dr. Szauder József	2	”
dr. Dallos György	1	”
Rákosi Zoltán	4	”

Major Jenő	heti 4 óra
dr. Hajós György	„ 4 „
dr. Faragó Péter	„ 5 „
dr. Káldor György	„ 6 „
dr. Mérei Ferenc	„ 4 „
dr. Prohászka Lajos	„ 8 „
dr. Faragó László	„ 6 „

Értesítem egyúttal a Kollégium Igazgatóságát, hogy az orosz nyelv heti 4 órában történő előadásához hozzájárulok. Ezzel kapcsolatban felhívom, hogy az orosz nyelvű előadó megbízását hozzám megerősítés végett pótlólag terjessze fel. A szakelőadók tiszteletdíjának kiutalásáról 141.231/946. VI. a. és 119.331/946. VI. sz. rendelettemmel intézkedtem.

Budapest, 1947. január 27.

(olvashatatlan aláírás)

(MOL — XIX—I—1—h — 27.645/1947)

8.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

122/1947. koll. szám

Tárgy: óradíjakkal ellátandó szakórákról jelentés 1946/47. II. felében

Miniszter Úr!

Tisztelettel jelentem, hogy az 1946/47. tanév II. felében az alább feltüntetett kollégiumi szakórákat kell óradíjából fedeznem:

Szaktárgy	Heti óra	Szakvezető tanár
Magyar irodalom	9	Dr. Keresztury Dezső
Magyar nyelvészet	5	Dr. Pais Dezső
Finn nyelv	3	Dr. Hajdu Péter
Görög ny. és irodalom	4	Dr. Zulauf Teofil
Latin ny. és irodalom	4	Dr. Tomasz Jenő
U.a.	4	Dr. Harmatta János
Angol ny. és irodalom	6	Dr. Országh László
Francia nyelv és irod.	4	Dr. Kenéz Ernő
Német ny. és irodalom	4	Dr. Dallos György
Orosz ny. és irodalom	2	Dr. Gáldi László
U.a.	4	Dr. Hadrovits László
Történelem	2	Dr. Kosáry Domokos
Földrajz	2	Major Jenő
Matematika	4	Dr. Hajós György
Fizika	4	Dr. Faragó Péter
Filozófia	4	Dr. Faragó László
Pedagógia	1	Dr. Prohászka Lajos
Lélektan	3	Dr. Mérei Ferenc
Szociológia	2	Dr. Káldor György
U.a.	2	Dr. Szalay Sándor
Biológia	3	Dr. Wolsky Sándor
Szlovák nyelv	2	Dr. Krammer Jenő
Olasz nyelv	4	Dr. Takács János

összesen: 82 óra.

A fennmaradó 9 órát ebben a félévben az esetről-esetre meghívott szakelőadások díjazására kell fenntartanunk. Ez alkalommal tisztelettel jelentjük, hogy az 1946/47. I. felében az orosz nyelvi szakoktatást dr. Hadrovits László és dr. Gáldi László látta el (VKM. 27.645/1947. VI. a. sz. rend.-hez kiegészítő jelentés).

Fogadja Miniszter Úr őszinte tiszteletem nyilvánítását

Budapest, 1947. április hó 24.

Ph.

Keresztury Dezső
az Eötvös József Coll.
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 68.110/1947)

9.

B. EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

Coll. sz.: 207/1947.

Ortutay Gyula vall. és közoktatásügyi Miniszter úrnak,

Budapest

Miniszter Úr!

Az Eötvös Collegium iránti érdeklődés úgy látszik örvendetesen megnövekedett. Az idén 91 ifjú adta be pályázatát. Ezek közül 4 még a felvételi vizsgálatok megkezdése előtt visszalépett. A 87 jelentkezőt igen alapos vizsgálatnak vetettük alá. A szakos nyelvi, szakmai és általános műveltségi vizsgálatokat képességvizsgálati tesztekkel is kiegészítettük. Az eredmények elbírálásánál mindenek felett az objektív tudásra s a kibontakoztatható képességekre voltunk tekintettel, figyelemmel kellett azonban lennünk szociális szempontokra is. Elsősorban arra, hogy a fővárosban lakó s megfelelő körülmények közt élő ifjak kedvéért el ne ejtsünk hasonló tehetségű, csak kevésbé színes műveltségű vidéki szegény ifjakat.

A tanári testület mindezeket a szempontokat megfontolva a következő előterjesztést javasolta.

Egész fizető tagnak: Benczédi László, Fodor Andor, Garay Ákos, Izsák Imre, Lakits Pál, Pál László, Szabadi Sándor, Tancos Zsolt, Tőkés László, Zeller Gyula első éves, Hankiss Elemér és Horányi Mátyás másodéves hallgatókat.

Fél fizető tagnak: Bodnár György, Boksay György, Nagy Géza, Lator László, Osváth István első éves és Mohai Béla másodéves hallgatókat. Mohai B. 1946/47-ben bejáró volt, a kimutatásban nem szerepel. Mivel azonban a budapesti jelöltek között van néhány olyan is, akik mindenképpen alkalmasak arra, hogy a Collegium tagjai legyenek, tisztelettel javaslom, hogy Bruckner Jánosnak, Kanócz Istvánnak, Száva-Kováts Endrének és Szepeßy Tibornak collegiumi bejáró tagságot adományozni szíveskedjék.

Az összes jelentkezőkről szóló kimutatást tisztelettel mellékelem. A másod sorban ajánlottak s felvételre teljesen alkalmatlannak minősültek névsora ott található.

Budapest, 1947. VII. 15.

Tisztelettel:

Keresztury Dezső
igazgató

(MOL — XIX—I—1—h — 106.037/1947)

10.

B. EÖTVÖS JÓZSEF-COLLEGIUM

Coll. sz. 298/947. a.

A B. Eötvös Collegium tanrendje az 1947/48. tanévben.

A Collegium tagjai rendes egyetemi tanulmányaik mellett a Collegiumban külön szakórákat kapnak szakonként és évfolyamonként a következő megosztással:

Magyar	mind a négy évfolyam	hetenként 2 óra irodalom
Latin	" " "	2 " nyelvészet
Görög	" " "	2 " olvasmány
Francia	" " "	2 " stílusgyak.
Angol	" " "	2 " olvasmány
Olasz	" " "	2 " irod. tört.
Orosz	" " "	2 " stílusgyak.
Német	" " "	2 " irod. tört.
Szlovák	az összes jelentkezőnek	1 " stílusgyak.
Román	" " "	2 " nyelvgyak.
Történelem	mind a négy évfolyamnak	2 " "
Földrajz	az összes szakosoknak	2 " szakvezetés
Matematika	" " "	4 " "
Fizika	" " "	4 " "
Műv. történet	az önként jelentkezőknek	2 " "
Társadalomtudomány	az első éveseknek	2 " "
Filozófia	a harmadéveseknek	2 " "
"	első éveseknek	2 " "
Lélektan	az önként jelentkezőknek	2 " "
Pedagógia	" " "	2 " "
Néprajz	az ötödéveseknek	1 " "
	az önként jelentkezőknek	2 " "

Ezenkívül mindenkinek legalább egy idegen nyelvet kell tanulnia heti 1, ill. 2 órában.

Az órákon a szemináriumi gyakorlatok mintájára folyik a munka.

Bp. 1947. X. 6.

Ph

Keresztury Dezső
igazgató

(MOL — XIX—I—1—h — 146.841/1947)

11.

B. EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

335/1948. coll. szám

Tárgy: collegiumi tagok felvétele

Dr. Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úrnak

Budapest

Miniszter Úr!

Az Eötvös József-Collegiumban az 1948/49. tanévre megüresedett tagsági helyek betöltésére a pályázatot kiírtuk, és a beérkezett folyamodványokat a pályázók személyes bemutatkozása alapján elbíráltuk. Erről a következő tiszteletteljes jelentést teszem:

A pályázati hirdetmény értelmében a folyamodványokat 1948. július 15-ig kellett benyújtani, a pályázók személyes bemutatkozás céljából pedig 1948. július 25. és 31. között tartózkodtak a Collegiumban. A múlt bemutatkozásaihoz képest ebben az esztendőben két változtatást tettünk: a bemutatkozás idejét meghosszabbítottuk — a pályázók összesen hat napot töltöttek a Collegiumban — s a pályázók nemcsak a Collegium igazgatóságánál és a tanári testületnél mutatkoztak be, hanem az igazgató

felügyelete alatt álló és a vele egyetértésben megalakított ifjúsági felvételi bizottság előtt is. Az igazgatóság és az ifjúsági felvételi bizottság előtti bemutatkozás július 25, 26 és 27-én történt meg, a hátralévő napokon a tanári testület és meghívott tanárok vizsgálták meg a pályázókat. Augusztus 1-én d.e. 9 órakor tartottuk az igazgatóból, az aligazgatóból, a tanári testület rendes és meghívott tagjaiból, valamint az ifjúsági felvételi bizottság öt meghívott kiküldöttéből álló felvételi értekezletet.

A beérkezett pályázatok száma 61 volt. Erdemi elbírálás alá összesen 53 pályázó ügyét vettük azért, mert 2 esetben a beérkezett iratok alapján — mértéket meg nem ütő középiskolai tanulmányi előmenetel, stb. — el kellett utasítanunk a pályázatot, 6 pályázó pedig részben a személyes bemutatkozás előtt, részben pedig annak során önként visszalépett.

A pályázók statisztikai megoszlása a következő:

Pályázók száma:	61
Kitüntetéssel érett	35
Jelesen érett	18
Jól érett	1
Elégségesen érett	1
Visszalépett	6
Iratok alapján személyes bemutatkozásra nem került	2

Valamennyi pályázó közül egyetemi félévvel rendelkezők:

2 félévet végzett:	15
4 félévet végzett:	3
8 félévet végzett:	1
Érettségi alapján pályázók száma:	42

Az igazgatóság és a tanári testület és az ifjúsági felvételi bizottság véleményének gondos tanulmányozása, egybevetése, valamint az elmúlt esztendő folyamán megüresedett tagsági helyek számát figyelembe véve a felvételi értekezlet a következő 23 pályázó felvételét terjeszti javaslatként Miniszter Úr elé:

Bessenyei György, magyar—francia szakos,
 Czine Mihály, magyar—történet szakos,
 Dessewffy Olivér, vegytan—fizika szakos,
 Dezső László, orosz—angol szakos,
 Domokos Mátyás, magyar—német (filozófia) szakos,
 Fenyő István, történelem—magyar (szociológia) szakos,
 Gárdonyi Sándor, francia—német szakos,
 Hajdu József, magyar—angol (orosz) szakos,
 Illés László, magyar—német szakos,
 Károlyházi Frigyes, matematika—fizika szakos,
 Kóvári Tamás, matematika—fizika szakos,
 László Imre, magyar—francia szakos,
 Martos László, természetrajz—vegytan szakos,
 Molnár János, történelem—szociológia szakos,
 Németh Lajos, magyar—francia (művészettörténet) szakos,
 Papp Ferenc, orosz—francia szakos,
 Rádics József, magyar—német szakos,
 Réz Pál, magyar—román (francia) szakos,
 Ritoók Zsigmond, latin—angol (görög) szakos,
 Sarkady János, görög—latin szakos,
 Sas Elemér, matematika—fizika szakos,
 Szücs Jenő, angol—német szakos,
 Wilhelm Rudolf, magyar—angol szakos.

Czine Mihály és Rádics József esetében javaslatunk feltételes, mert Czine tanítói oklevéllel, Rádics pedig kereskedelmi középiskolai oklevéllel rendelkezik. Mindketten teljes mértékben megütik az Eötvös Collegiumban megkövetelt minőségi mértéket, az érvényben lévő egyetemi minősítési rendelkezések értelmében azonban csak a különbözeti érettségi vizsgálat letétele után lehetnek a tudományegyetem hallgatói. Javaslatunk tehát az, hogy végleges felvételük a szeptemberben leteendő érettségi vizsgálatától tétessék függővé.

A felvételre javaslatba hozott növendékek szüleinek foglalkozása a következő képet mutatja:

földműves:	4
mezőgazdasági munkás:	1
kisiparos:	4
magántisztviselő:	2
MÁV alkalmazott:	2
postatisztviselő:	2
tanár, tanító:	3
egyéb állami tisztviselő:	3
orvos:	1
mérnök:	1

Kérem Miniszter Urat, hogy a fenti előterjesztésben felsorolt pályázókat az Eötvös József-Collegium tagjai sorába felvenni szíves legyen.

A kollégiumi tagság fokozatára vonatkozólag (egész, félfizető, ingyenes) külön az előadásokat vagy hasonló tárgykörűeket a Kollégium a maga kebelén belül megtevéssel mellékelem.

Itt említem meg azt, hogy a felvételre javasolt pályázókat az Eötvös Collegium nyári tanfolyamán való részvételre meghívtuk.

Budapest, 1948. augusztus hó 12-én.

Ph.

Tisztelettel

Lutter Tibor
az Eötvös József-Collegium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 202423/1948)

12.

EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

448/1948. coll. szám

Tárgy: Tartásdíjak 1948/49. tanévre

Hiv. szám: 335/1948. coll. szám

Dr. Ortutay Gyula úrnak, vallás- és közoktatásügyi miniszter

Budapest

Miniszter Úr!

Tisztelettel felterjesztem az Eötvös József-Collegium tagjai által az 1948/49. tanévben fizetendő tartásdíjra vonatkozó javaslatomat, s kérem, hogy azt jóváhagyni szíveskedjék. A collegiumi tagság minőségét a nevek után tett rövidítések jelzik: e: egészfizető; ff: félfizető; i: ingyenes.

Bakos Ferenc	ff	Farkas Gábor	ff	Kővári Tamás	e
Banner József	i	Fenyő István	e	Kozma Géza	ff
Békéssy András	ff	Fodor András	ff	Kucsman Árpád	ff
Benczédi László	e	Frankl Róbert	ff	Lakits Pál	ff
Benyhe János	ff	Fügedi Péter	i	László Imre	e
Bessenyei György	i	Gárdonyi Sándor	e	Lator László	i
Bodolay Géza	ff	Hajdu József	i	Martos László	ff
Bodnár György	ff	Hankiss Elemér	e	Miklós Pál	ff
Boksay György	ff	Herczegh Tibor	i	Mohay Béla	ff
Bruckner János	e	Horányi Mátyás	ff	Molnár János	i
Czine Mihály	i	Illés László	i	Molnár László	ff
Dessewffy Olivér	ff	Izsák Imre	e	Nagy Géza	ff
Dezső László	i	Kanócz István	e	Németh Géza	ff
Dörnyei Sándor	e	Kardos Pál	ff	Németh Lajos	ff
Domokos Mátyás	ff	Károlyházi Frigyes	e	Németh Miklós	i
Eperjessy Géza	e	Kiss B. Zsolt	ff	Ozsváth István	ff

Tőkés László	ff	Sárosi Bálint	i	Pál László	ff
Török László	ff	Sarkady János	ff	Papp Béla	i
Trócsányi Zsolt	ff	Sas Elemér	ff	Papp Ferenc	e
Vekerdi József	e	Szabadi Sándor	e	Rádics József	i
Wilhelm Rudolf	i	Szabó János	i	Réz Pál	e
Zeller Gyula	e	Szám Imre	e	Ritoók Zsigmond	e
Varju Dezső	i	Szücs Jenő	i	Sallai Géza	ff

Minthogy a Collegium tagjai közül Bakos Ferenc, Bruckner János, Kanócz István, Kozma Géza eddig úgynevezett bejáró collegiumi tagok voltak, tisztelettel kérem Miniszter Urat, hogy négy tagunk részére rendes collegiumi tagságot adományozni szíveskedjék.

Fogadja, Miniszter Úr, őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1948. november hó 6-án.

Ph.

Lutter Tibor
az Eötvös József-Collegium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 208.056/1949)

13.

EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

430/1948. koll. szám

Tárgy: óradíjas előadók névsora az 1948/49. tanév I. felében

Hivatkozási szám: VKM. 203.734/1948. VI. 1.

Vallás- és Köznevelési Minisztérium VI. 1. Ü. O.-nak

Budapest,
Hold-utca 16.

Miniszter Úr.

A hivatkozási szám alatt feltüntetett rendelet értelmében tisztelettel felterjesztem azon szaktárgyak kimutatását, amelyeket az 1948/49. tanév I. felében díjazott előadókkal látunk el. A kimutatás magában foglalja a szakelőadók nevét, valamint a heti órák számát.

Szaktárgy	Előadó	Heti óraszám:
Magyar nyelvészet	dr. Deme László	4
Latin irodalom	dr. Harmatta János	4
Latin nyelv és irodalom	dr. Tomasz Jenő	4
Német irodalom	dr. Halász Előd	8
Német nyelv	dr. Kiss József	4
Angol irodalom	dr. Lutter Tibor	8
Francia irodalom	dr. Turbet-Delof Guy	6
Francia irodalom	dr. Gyergyai Albert	2
Francia nyelv	dr. Kenéz Ernő	6
Orosz nyelv és irodalom	dr. Hadrovics László	6
Olasz nyelv és irodalom	dr. Szauder József	10
Matematika	dr. Hajós György	4
Természettudomány	dr. Szamosi Géza	2
Filozófia	dr. Szigeti József	8
Pedagógia	dr. Krammer Jenő	7

Budapest, 1948. október hó 22.

Ph.

Tisztelettel:

Lutter Tibor
az Eötvös József-Collegium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 207.252/1948)

14.

EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

28/1949. koll. szám

Tárgy: óradijas előadókka! ellátott szakórák és szakelőadók
bejelentése 1948/49. II. felére

Hivatkozási szám: VKM. 211.275/1948. VI. 1. szám

Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumnak, VI. 1. Ű. O.

Miniszter Úr!

A hivatkozási szám alatt feltüntetett rendelet értelmében tisztelettel felterjesztem azon szaktárgyakról szerkesztett kimutatást, amelyeket az 1948/49. tanév II. félében díjazott előadókkal látunk el. A kimutatás magában foglalja a szakelőadók nevét, valamint a heti óraszámot.

Szaktárgy	Előadó	Heti óraszám
Magyar nyelvészet	dr. Deme László	4 +4
Angol irodalom	dr. Lutter Tibor	8
Angol nyelv	Hatvanyné, Dorris Elrich	4
Francia irodalom	Turbet Delof Guy	6
Francia irodalom	Szegő Albert dr.	2 +1
Francia nyelv	Kenéz Ernő dr.	6
Olasz ny. és irodalom	Szauder József dr.	10
Orosz irodalom	Hadrovits László dr.	6
Orosz nyelv	Kovács Ferenc dr.	12
Filozófia	Szigeti József dr.	8
Latin irodalom és nyelv	Tomasz Jenő dr.	6
Latin irodalom	Harmatta János dr.	4
Pedagógia és gyakorlat	Krammer Jenő dr.	7
Matematika	Hajós György dr.	4
Természettudomány	Tárgyalás alatt	3
Testnevelés	dr. Bácsalmásy Péter	4
Orvos	dr. Gönczy István	3
Szerb, szlovák, román nyelv	Tárgyalás alatt	6

Budapest, 1949. január hó 19.

Ph.

Tisztelettel:

Lutter Tibor
az Eötvös József-Collegium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 207.252/1948)

15.

EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

122/1949. koll. szám

Tárgy: óradíjak 1948/49. II. felére pótfelterjesztés

Hivatkozási szám: 26/1949. koll. szám. / 1949. és VKM. 211.275/1949. VI. 1.

Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumnak

*Budapest,
Hold utca 16.*

Miniszter Úr!

28/1949. koll. sz. alatt 1949. jan. 19-én felterjesztettem azon szaktárgyakról szerkesztett kimutatást, amelyeket 1948/49. tanév II. felében meghívott előadókkal, illetve díjazott kollégiumi tanárokkal látunk el. Felterjesztésem óta a szakórák számában és az előadók személyében itt-ott változás történt az egyetemi reformmal kapcsolatban. Előző felterjesztésem kiegészítéseképpen alább összeállítottam a változásokat. Tisztelettel kérem Miniszter Urat, hogy az óradíjak havi részletének kifizetésére ezen az alapon felhatalmazást adni szíveskedjék.

<i>Szaktárgy:</i>	<i>Előadó</i>	<i>Új óraszám:</i>
Magyar nyelvészet	dr. Deme László	8
Francia irodalom	dr. Szegő Albert	3
Történelem	dr. Heckenast Gusztáv	3
U.a.	dr. Kosáry Domokos	4
Társadalomtudomány	Soós Levente	4
Latin irodalom	dr. Harmatta János	8

Budapest, 1949. március hó 8.

Ph.

Tisztelettel:

Lutter Tibor
az Eötvös József-Collegium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 207.252/1948)

16.

VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM

212116/1949.

Tárgy: Az Eötvös Kollégium hallgatóinak tanulmányi kérdései

I.

Pázmány Péter Tudományegyetem Tanácsának

Budapest

A Bölcsészettudományi Karral és annak Tanulmányi Osztályával való közlés céljából megküldöm.

A budapesti Eötvös József Kollégium tagjai tanulmányi- és vizsgarendjének szabályozására az alábbiakat rendelem: a budapesti Eötvös József Kollégium tagjai a Bölcsészettudományi Kar 600/1949. számú rendeletével kiadott vizsgarendjében előírt kötelező előadások és gyakorlatok hallgatása alól mentesek, amennyiben ezeket az előadásokat vagy hasonló tárgykörűeket a Kollégium a maga kebelén belül meghirdeti. Ugyancsak mentesek lehetnek a Kollégium tagjai ugyanezen tárgyakból a kötelező kollokviumok alól is. Az ily módon szerzett kollokviumok a vizsgákhoz szükséges kötelező kollokviumokhoz beszámítandók.

Az Eötvös Kollégiumban hallgatandó és kötelezőnek elismert kollégiumok, vala-

mint kollokviumok kijelölésére a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem dékánja, mint a Tanulmányi Osztály vezetője és az Eötvös József Kollégium igazgatója illetékes. Megállapodásukat az egyetemi tanrend felterjesztésével egyidejűleg jóváhagyás végett hozzám terjesztik fel. A Kollégiumban hallgatóként előadásokat a Tanulmányi Osztály a leckeökönyvben a félév eleji és félév végi előadások láttatására helyett „Eötvös-Kollégiumban hallgató” jelű, az ott letett kollokviumokat „Eötvös Kollégiumban eredménnyel kollokvált” jelű pecséttel jelzi. E kollégiumoknál külön tanári aláírásra szükség nincs. A kollégiumi órák látogatásáról, valamint a kollégiumban letett kollokviumok eredményéről szóló jelentést a Kollégium igazgatója minden félév lezárása előtt a dékán, mint a Tanulmányi Osztály vezetője elé terjeszti.

E rendeletem rendelkezéseit már az 1948—49. tanév II. felében is alkalmazni kell.

Budapest, 1949. évi február hó 3.

II.

Az Eötvös József Kollégium Igazgatójának,

Budapest

Tudomásulvétel és a kollégium tagságával való közlés végett megküldöm.

Budapest, 1949. február hó 3.

olvashatatlan aláírás

(MOL — XIX—I—1—h — 212.116/1949)

17.

EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

494/1949. koll. sz.

Tárgy: Tartásdíjmegállapításra
javaslat

*Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium
V. 1. ügyosztályának,*

Budapest

Miniszter Úr,

Tisztelettel felterjesztem az Eötvös Kollégium tagjainak az 1949—50. tanévre javasolt kollégiumi tartásdíj megállapítási tervezetét.

Az ingyenesnek javasolt kollégiumi tagok száma azért nagyobb a szokottnál, mert a Kollégium társadalmi összetétele ez év szeptemberétől igen erősen megváltozott a szegényparaszt és a munkásszármazású tagok javára. Ezenfelül az ösztöndíjat nyert kollégistáktól pedig, tekintet nélkül az ösztöndíj összegére, az ösztöndíj folyósításakor az ösztöndíjat kifizető hatóság már előre levonta a teljes tartásdíj összegét. Méltánytalan volna, ha ezektől tartásdíj címén másodszor is behajtanánk bármely összeget. Különben sincs egyik ösztöndíjasunk sem abban a helyzetben, hogy az említett levonáson felül még külön összeget fizethessen. Felterjesztésünkben tehát külön csoportban soroljuk fel azokat az ösztöndíjasokat, akikről az ösztöndíjat kifizető hatóság kollégiumi díj címén összegeket már levont.

I. Ingyenes helyre javasolom a következőket:

Antal László, Dezső László, Diószegi István, Hajdu József, Horn Miklós, Miklós Pál, Nagy Géza, Papp Béla, Pölöskei Ferenc, Simon István, Szabó Gyula, Tóth Imre, Trócsányi Zsolt, Turczai Gyula, Varju Dezső, Wilhelm Rudolf, Bondi József, Bugán József;

II. Felfizető helyre javasolom a következőket:

Bálint László, Desseffy Olivér, Gárdonyi Sándor, Kirschner Béla, Kiss Csaba, Kozma Géza, Molnár József, Némethy Gyula, Pál László, Rádics József, Szűcs Jenő, Tőkés László, Véber Károly;

III. Egészfizető helyre javasolom a következőket:

Bakos Ferenc, Békéssy András, Benczédy László, Blum Ottó, Dux Erik, Kardos Pál, Kucsman Árpád, Ladányi Andor, Lakits Pál, László Imre, Mihályi Gábor, Németh Lajos, Papp Ferenc, Ritoók Zsigmond, Sallai Géza, Zeller Gyula, Zoltai Dénes.

IV. A következő ösztöndíjas kollégisták ösztöndíjából az ösztöndíjat folyósító hatóság az egész tartásdíjnak megfelelő összeget már levonta:

A Bölcsészeti Karon: Bodnár György, Czine Mihály, Gárdai Gyula, Gosztola Lóránd, Illés Jenő, Kiss Károly, Kovács Béla, Mészáros István, Pusztai Ferenc, Szabó János, Bessenyei György, Hrabecz József, Girus Károly, Mihály Albert, Sarkadi János, Szili József, Varga János, Tóth Tibor;

A Természettudományi Karon: Fehér Sándor, Izsák Imre, Kovács László, Maneszkó Ferenc, Martos László, Nagy Zsigmond, Ozsváth István, Puskás András, Dézsi László, Fekete György;

Az orosz szakon: Ipolyi Sándor, Sugár Gyula, Kovács Antal, Gárdos Ervin, Tuli József, Vajnai László.

Tisztelettel kérem tehát Miniszter Urat, hogy a IV. csoportban felsorolt kollégisták számára ingyenes helyet engedélyezni szíves legyen.

Budapest, 1949. november hó 25-én

Ph.

Tisztelettel

Lutter Tibor
az Eötvös József Kollégium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 1515—28/1949)

18.

EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

ad 484/1949. koll. szám

Tárgy: Tanrend felterjesztése

Hiv. sz.: VKM 1400—145/1949. V. 1. ü. o.

Vallás és Köznevelésiügyi Minisztérium
V. 1. ügyosztály

Budapest

Miniszter Úr,

A fenti számú rendeletre hivatkozva tisztelettel bejelentem, hogy az Eötvös József Kollégium tanárképző főiskola tanrendje az 1949—50. tanév II. felére a következő:

Magyar irodalom: szakvezető tanár: Kardos Pál

Latin nyelv és irodalom: Dr. Tomasz Jenő és dr. Harmatta János

Görög nyelv és irodalom: dr. Szabó Árpád

Orosz nyelv: dr. Mollay Károly és dr. Gáldi László

Angol nyelv és irodalom: Dr. Lutter Tibor, Hatvany Józsefné

Francia nyelv és irodalom: dr. Szegő Albert, dr. Gáldi László és dr. Kenéz Ernő

Német nyelv és irodalom: dr. Mollay Károly

Történelem: dr. Kosáry Domokos

Matematika: dr. Hajós György

Természettan: dr. Faragó Péter

Az órák rendje és anyaga szorosan az egyetemi tanulmányi rendhez igazodik, annak elősegítésére és kiegészítésére szolgál. Külön tananyagbeosztást és órarendet ezért nem terjesztünk fel.

Budapest, 1949. november hó 25-én

Ph.

Tisztelettel:

Lutter Tibor
az Eötvös József Kollégium
igazgatója

(MOL — XIX—I—1—h — 1515—29/1949)

19.

PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSESZETTUDOMÁNYI
KARÁNAK DÉKÁNI HIVATALA

651 D. szám
1949—50:

Tárgy: Az Eötvös-kollégium böl-
csészdiákszálló jellegének
megállapítása

Miniszter Úr!

Mivel az egyetemi felvételi vizsgálatok az elmúlt hét végén befejeződtek és ezzel kapcsolatban szükségessé vált a diákszállóra jogosultak elhelyezése, véglegesen rendezendő most már az Eötvös József kollégium bölcsészkar diákszálló jellege is. Ez azért vált most sürgősen szükségessé, mert éppen az Eötvös József kollégium nem tartozott mindeddig a VKM. V. ügyosztályának hatáskörébe.

Az Eötvös József kollégiumban eddig is csaknem kizárólag bölcsészkar hallgatók laktak, ennek megfelelően könyvtára is — amely országos viszonylatban is egyike a legjelentősebbeknek és feltétlenül együtttartandó — a humánus tudományok különböző szakainak műveit öleli fel. Éppen ezért újabban az egész könyvtárat a Magyar Tudományos Akadémia vette védelmébe.

Megindult az Eötvös-kollégiumi férőhelyekhez szükséges bútorok szállítása is és ennek során 120 db új szekrény már meg is érkezett és megindult az eddigi igazgatói lakás lakószobák céljaira való átalakítása is.

Kultúrpolitikai szempontból is rendkívül kívánatos, hogy az Eötvös József kollégiumban csak egyetlen karnak, jelen esetben a hatalmas könyvtár természetének megfelelően, kizáróan a bölcsészettudományi karnak a hallgatói lakhassanak, akik az Akadémia hozzájárulásával elsőrendű segédeszközt nyernének tanulmányaik elmélyítéséhez a kollégium gazdagon felszerelt könyvtárában. A diákszálló adminisztrációját is nagymértékben megkönnyíti, az egyéni felelősség elvét megvalósíthatóvá teszi, ha csak bölcsészkar hallgatók laknak az épületben.

Budapest, 1950. július 31.

Ph.

bölcsészeti d. d. d.
(olvashatatlan aláírás)

(MOL — XIX—I—1—h — 1515—10/1950)

DOKUMENTUMJEGYZÉK

1. A kollégium főiskolává minősítése fennállásának 50. évfordulóján.
2. A kollégium háborús kárai és könyvtárának megmentése.
3. Az 1945. évi kollégiumi pályázat.
4. Az 1945. évi pályázók felterjesztése.
5. Pályázók felvétele az 1946/47. tanévtől.
6. A kollégiumi tagság fokozatai az 1946/47. tanévben.
7. A kollégium szakelődői az 1946/47. tanév I. felében.

8. Az óradíjakkal ellátandó szakórákról jelentés 1946/47. II. felében.
9. Az 1947. évi pályázók felterjesztése.
10. A kollégium tanrendje az 1947/48. tanévben.
11. Kollégiumi tagok felvétele 1948-ban.
12. Kollégiumi tartásdíjak az 1948/49. tanévre.
13. Előadók névsora az 1948/49. tanév I. félévében.
14. Óradíjas szakelőadók és szakórák az 1948/49. év II. felére.
15. Óradíjak az 1948/49. év II. félévre.
16. A kollégiumi tagok tanulmányi és vizsgarendjének szabályozása.
17. Javaslat tartásdíjmegállapításra.
18. Az 1949/50. év tanrendje.
19. Az Eötvös Kollégium bölcsészdiákszálló jellegének megállapítása.

Lekli Béla

Az Országgyűlés az 1995. június 27-i ülésnapján fogadta el az *államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvényt* (megjelent a Magyar Közlöny 56. számában, június 30-án). A törvény meghatározza az államtitokká minősíthető adatfajtákat, az államtitok és a szolgálati titok fogalmát, a minősítésre jogosultak körét, a minősítési eljárás rendjét, a minősített adatok megismerésének, felhasználásának és védelmének szabályait. Mellékletben tartalmazza az államtitokkörüi jegyzéket.

A Magyar Közlöny ugyanezen számában jelent meg a titokvédelmi törvény 30. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a Kormány 79/1995. (VI. 30.) Korm. rendelete a *minősített adatok kezelésének rendjéről*. E rendelet hatálya kiterjed a titokbirtokra, a titokvédelmi felügyelőre, a minősített adat kezelőjére, a minősítés kezdeményezőjére, a betekintőre, valamint arra, aki minősített adatot jogszerűen megismer.

Az Országgyűlés által egy napon elfogadott, a levéltárakat érintő két törvény, a levéltári és a titokvédelmi törvény megtárgyalása szerepelt a Budapesten július 11-én megtartott *levéltárigazgatói értekezlet* napirendjén. Itt állapodtak meg a résztvevők a kárpótlási költségvetési támogatás összegének ez évi felosztási elveiről is.